

100565

Ensartede meninger om Norge i

Hvor dypt sitter erindringene om de vanskelige årene 1940—1945 og hvor enig er vi om det vi husker og vet? Dette vil være sentrale spørsmål for oss i lang tid fremover, og viktig for

skole og politikere med tanke på h
rasjoner som skal forvalte den erl
gang.

I en intervjuundersøkelse i mai i år svarte 89% av et representativt utvalg av den norske befolkning at de var uenig i at «det norske folk ikke led noen spesiell overlast under krigen». Bare 6% var enig i at vi ikke led noen spesiell overlast. Ser man på tvers av folk fra ulike sosial bakgrunn, finner vi at der er liten forskjell i svarmønstrene. De forskjellene som fremkommer kan være tilfeldige: slik som at der er 9% som bor på Østlandet som er enig i at vi ikke led noen overlast, mot bare 4% på Sør- og Vestlandet og Trøndelag/Nord-Norge. Forskjellene innen ulike aldersgrupper, blant folk av ulike inntekt, etter bosted, etter kjønn og også etter partisypati er svært små. Lavest ligger folk med partisypati Venstre og Senterpartiet: Bare 2% av disse mener at vi «ikke led noen overlast under krigen». Altså, ensartet og sikker meningsholdning om hva krigen betydde for Norge.

Var krigstiden bedre enn idag?

Et annet spørsmål i intervjuundersøkelsen, som er utført av Norsk Opinionsinstitutt etter oppdrag fra Aftenposten i samarbeide med amanuensis Stein Ugelvik Larsen lød: «Krigstiden 1940—1945 var uten streiker, var uten politiske diskusjoner og vi hadde en fast motstandsledelse. Det var nok bedre enn den situasjonen vi har idag med politisk tautrekking, stadige streiker og uklare regjeringalternativer.»

84% av befolkningen er uenig i dette, 8% vet ikke og 8% er enig i at krigstiden var bedre. Og her er det større spredning blant folk enn i spørsmålet foran. Merkelig nok er hele 11% av de over 60 år enig i at krigstiden var bedre enn idag, mot 6% blant de yngre.

Kan det være slik at de som har opplevd krigen i større grad enn de som ikke opplevde den,

ikke ser på denne tiden med så stor nysnøye? Er det erindringen om det positive samholdet og enigheten fra dengang som overskygger redslene? Spørsmålet i intervjuundersøkelsen var satt sammen slik at nettopp den slags holdninger skulle kunne komme frem: både henspeile på samhold i motstand dengang og i generell vurdering av dagens politiske situasjon. Blant folk bosatt på Østlandet (utenom Oslo/Akershus) er det høy «vet

ikke»-prosent (12%), og derved er det bare tre fjerdedeler av disse som svarer at de er uenige i at det var bedre under krigen.

Folk i de laveste inntektsgrupper og folk i strøk med spredt bebyggelse har 11% som er enig i at det var bedre under krigen, og hele 14% av Kr.F.-sympatisørene er enige. Høyre og Venstre-sympatisører har minst andel (2%) som er enig i

at det var bedre under krigen enn det er idag.

Krigstidens samfunn mer velordnet?

Lavest tilslutning til dette settet av spørsmål om krigen finner man på spørsmålet: «Under krigen hadde vi tross alt et mer velordnet samfunn enn idag, det spilte derfor ikke så stor rolle at det var tyskerne og NS-folkene som satt i ledelsen.» 5% av de spurte var enig i dette, 5 svarte vet ikke, mens hele 90 var uenige i at det ikke spilte stor rolle hvem som satt i ledelsen.

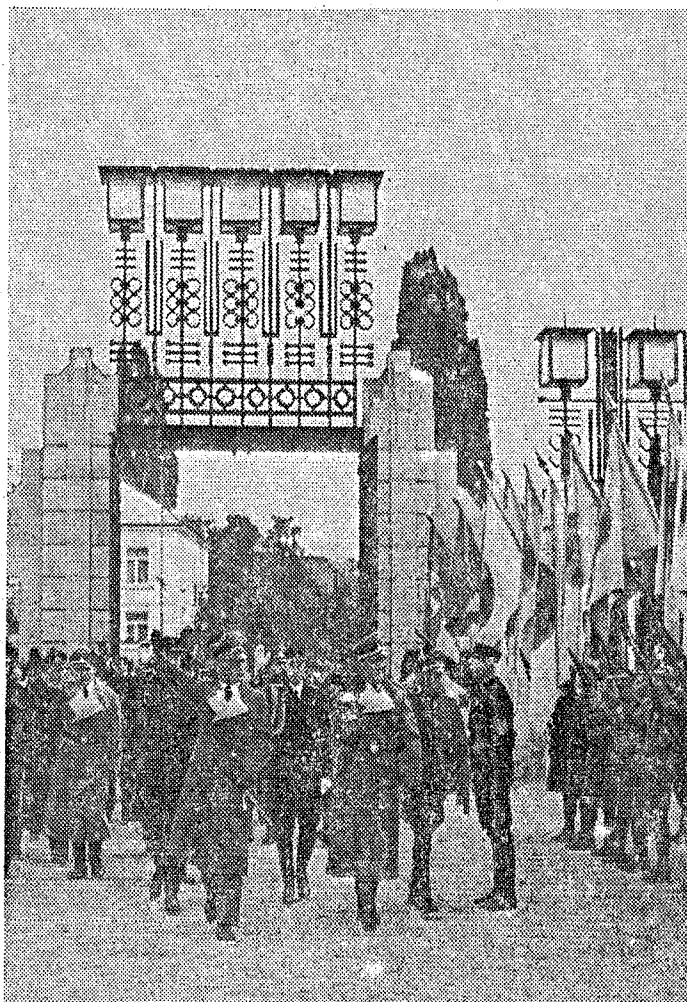
Enigheten på tvers av intervjuutvalget er også stor, dvs. over det hele er prosentene uenige i dette nokså lik. Den ligger jevnt på 80, lavest blant folk bosatt på Østlandet (utenom Oslo/Akershus), blant dem med lavest inntekt, blant dem som bor i strøk med spredt bebyggelse og blant dem som har partisypati til samlegruppene «Andre partier» (84%).

Totalt sett er «enig i»-prosenten på 5 svært liten og må tolkes varsomt. Antallet som har svart at de er enig i at krigstiden var mer velordnet, og «det ikke spilte så stor rolle at det var tyskerne og NS-folkene som satt i ledelsen» utgjør bare 11 personer av et utvalg på 1000. Dette er ikke mange. Av den voksne befolkning i Norge på ca. 3 millioner, ville dette være anslagsvis 150 000 nordmenn.

«Under Hitler hadde Tyskland det bedre»

Tidlig i år offentliggjorde bladet «Der Spiegel» i Tyskland en intervjuundersøkelse som var foretatt på oppdrag av regjeringen. I denne undersøkelsen kom det frem at 18% av vest-tyskerne mente at: «Under Hitler hadde Tyskland egentlig det bedre.» (Under Hitler hadde Tyskland det egentlig bedre.)

I denne undersøkelsen fant man ellers at 37% av tyskerne hadde «autoritær legning» og a

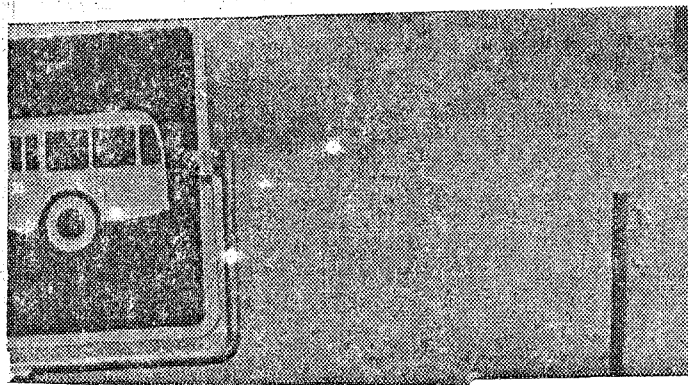
Svært få nordmenn erklærer seg enig i at krigstidens samfunn med system og orden var bedre enn dagens.

rig

n de kan påvirke gene-
vi smertelig vant den

3% hadde en «høyreekstremis-
sk verdensanskuelse» som til
ørveksling lignet på den ideolo-
i og det samfunn som de tyske
azistene under Hitler hadde
ått for. Tallene ble slått stort
pp i verdenspressen ogp skat-
et opp opinionen i Tyskland.
Spørsmålene og resultatene
a den norske undersøkelse er
ke direkte sammenlignbare
v flere grunner. Men de gir en
ess grunn til ettertanke. For
ange vil det idag stå som en
bsolutt umulig tanke at noen
erholdet kan gå så langt i sin
isnåve over dagens demokra-
at an antyde at krigstiden
ar beare. Til trøst kan vi gjen-
at andelen utgjør bare 5%.

verktøy

Spørsmål og svarfordeling

g skal nå lese opp for Dem
en synspunkter om Nasjonal
umling, om nazisme og om
lgstiden i sin alminnelighet.
De enlig i eller uenig i hvert

enkelt av disse synspunkter?

Spørsmål 1: Det norske folk led
ikke noen spesiell overlast un-
der krigen.

	Kjønn			Alder			Politisk sympati									
	Tot.	mann	kvin.	under 30 år	30-59 år	over 60 år	A	H	Kr.	F	SV	V	S	An- dre		
ig	6	6	6	7	5	6	8	7	5	5	2	2				
ig	89	91	87	88	90	90	89	91	92	87	92	94		97		
ikke	5	3	7	7	5	3	3	2	2	9	6	4		3		
n	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100		
se	1005	503	502	310	452	242	324	285	72	58	43	70	24			

Spørsmål 2: Krigstiden 1940—45
r ut streiker, var uten poli-
ke diskusjoner og vi hadde en
t motstandsledelse. Det var

nok bedre enn den situasjon vi
har idag med politisk tautrek-
king, stadige streiker og uklare
regjeringsalternativer.

	Kjønn			Alder			Politisk sympati									
	Tot.	mann	kvin.	under 30 år	30-59 år	over 60 år	A	H	Kr.	F	SV	V	S	An- dre		
g	8	7	9	5	9	11	9	4	14	12	2	11	12			
ig	84	86	82	85	87	79	84	92	84	81	96	73	88			
ikke	8	7	5	9	5	10	7	3	2	7	2	15				
i	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100		
c	1005	503	502	310	452	242	324	285	72	58	43	70	24			

handlinger som nå pågår mel-
lom dansken Magnus Nesdam
og eventuelle norske interessenter.

- Tilbudt 5000 for å tenne på

En Borre-mann som
selger grønnsaker i Hor-
ten-distriktet ble av be-
styreren på Solheiden tu-
risthytte tilbudt 5000 kro-
ner for å svi av hele ste-
det. Dette kom frem un-
der rettshandlingene i
Horten onsdag.

Natt til 29. april ifjor
brant turisthytten i Hor-
ten ned til grunnen. Poli-
tiet mistenkte straks be-
styreren for å ha forårs-
aket brannen. Han er nå
tiltalt for dette forholdet
samt for å ha forsøkt å
heve forsikringssummen
på 2,5 millioner kroner.

Det var først da det var
snakk om at politiet måt-
te henlegge saken at vit-
net fra Borre meldte seg.
Han forklarte at bestyre-
ren kort tid før brannen
hadde nevnt at driften
ikke gikk særlig bra, og at
det beste ville være å svi
av stedet. Vitnet fikk der-
etter spørsmål om han

Spørsmål 3: Under krigen had-
de vi tross alt et mer velordnet
samfunn enn idag, og det spilte

derfor ikke så stor rolle at det
var tyskerne og NS-folkene som
satt i ledelsen.

	Kjønn			Alder			Politisk sympati									
	Tot.	mann	kvin.	under 30 år	30-59 år	over 60 år	A	H	Kr.	F	SV	V	S	An- dre		
Enig	5	5	5	4	5	6	5	6	5	3	—	4	16			
Uenig	90	90	89	89	91	88	90	92	92	91	100	92	84			
Vet ikke	5	5	6	8	4	6	5	2	3	6	—	4	—			
Sum	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100			
Base	1005	503	502	310	452	242	324	285	72	58	43	70	24			

FREMSKRITTPARTIET

Åpent møte - Larkollen

CARL I. HAGEN
SVARER DEG!

Støtvig Hotell, lørdag 1. august kl. 13.00